

ZPRAVODAJ Č. 43

LISTOPAD 2022

REGIONÁLNÍ FOLKLOR DO ŠKOLY

NÁRODNÍ
ÚSTAV
LIDOVÉ
KULTURY

Zpravodaj 43

Listopad 2022

Milí přátelé,

všechny vás co nejsrdečněji pozdravujeme. Máme radost, že mnozí jste už začali pilně a velmi zajímavě plnit naše letošní téma a dokonce jste nám o tom nezapomněli napsat. A tak jsme dnešní Zpravodaj nazvali sami pro sebe Plný pytel nápadů. Věříme, že vás všechny potěší, možná některé nápady napodobíte a pak nám o tom napíšete, možná nám napíšete o svých nápadech, které se vám podařilo uskutečnit. Na vaše zprávy se těšíme, vždyť každý Zpravodaj vzniká vždy ve spolupráci s vámi všemi. Už teď se těšíme! PÍŠTE !

A.SCH. + M.M. + L.J

I. Aktuálně

V sobotu dne 8.října 2022 se v NÚLK ve Strážnici konal první seminář pro učitelky (učitelé se bohužel nepřihlásili), které nejsou v našem projektu. My jsme je naopak o našem projektu informovaly (musím napsat informovaly, protože referovaly jen ženy) a také jsme ukazovaly, jak je možné i důležité pracovat ve vyučování s tradiční lidovou kulturou.

OD TRADIC DO LAVIC

8. 10. 2022 | 8:30-18:00
NÚLK – ZÁMEK, STRÁŽNICE

1. ročník semináře pro učitele

- Jak pracovat s lidovou kulturou na ZŠ a MŠ
- Ukázky konkrétních témat
- Praktické dílny s využitím folkloru ve výuce
- Diskuze s učiteli, kteří lidovou kulturu zapojují do běžné výuky
- Projekt Tady jsme doma - Regionální folklor do školy
- Možnosti spolupráce školy s muzeem a obcí
- Komentovaná prohlídka nové expozice hudebních nástrojů

Konferenční poplatek 500,- Kč

Přihlášky zasílejte do 30. 9. 2022
na magdalena.manakova@nulk.cz

Kapacita omezena

Od tradic do lavic - program

sobota 8. 10. 2022

Národní ústav lidové kultury – Zámek, Strážnice

8.30 – 9.00 Prezence

9.00 Úvod

Hodnoty lidové kultury pro výchovu **A. Schauerová (NÚLK Strážnice)**

Tady jsme doma. Regionální folklor do školy **M. Maňáková (NÚLK Strážnice)**

10.00 – 10.30 Podoby práce v MŠ - Les **V. Časná (MŠ Mor. Nová Ves)**

10.30 – 11.00 Podoby práce na ZŠ - **Modrotisk R. Czelisová (ZŠ Ostopovice)**

11.00 – 11.30 Přestávka na kávu

11.30 – 12.00 Kamarádství **K. Kessnerová (ZŠ Doubravník)**

12.00 – 12.45 Písnička a říkadlo ve výuce **I. Janoušová (ZŠ Dolní Rožínka)**

12.45 – 13.30 Přestávka na oběd

13.30 – 14.00 Naši spolupracovníci **A. Schauerová (NÚLK Strážnice)**

14.00 – 14.30 Skanzen a programy pro děti **E. Rýpalová (NÚLK Strážnice)**

14.30 – 15.00 Témata projektu Tady jsme doma **M. Maňáková (NÚLK Strážnice)**

15.00 – 15.45 Práce s lidovou slovesností **E. Hertlová (ZŠ Doubravník)**

15.45 – 17.00 Prohlídka nové expozice hudebních nástrojů a lid. Krojů
přestávka na kávu

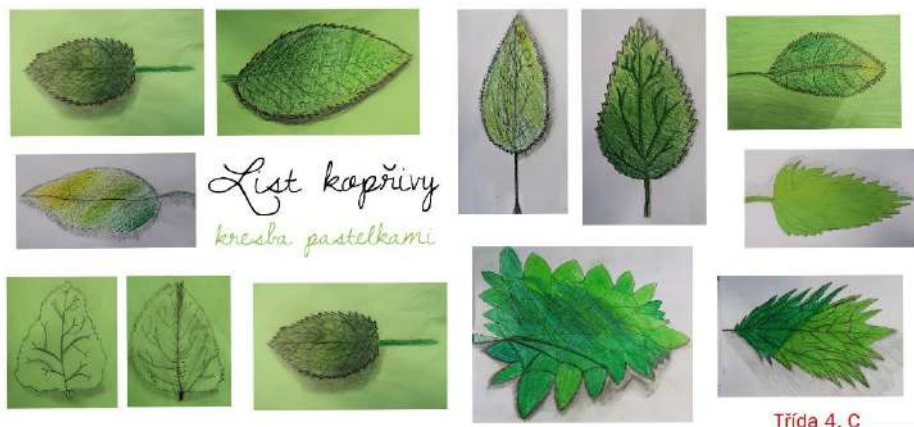
17.00 – 18.00 Diskuze, postřehy, dotazy, podněty...

II. Co proběhlo

Poslední zpravodaj byl zcela věnován MFF ve Strážnici, proto nyní přikládáme zprávy, kde naleznete události jak z minulého školního roku, tak zprávy nové.

V ZŠ a MŠ Pražská Znojmo zpracovali v minulém roce projekt Kouzelné bylinky. Jako motivace pro děti posloužily Bylinkové pohádky od Jany Burešové. Žáci objevili účinky a způsoby využití kopřivy a bršlice kozí nohy. Téma žáci zpracovali v literární, slohové a výtvarné výchově. Dozvěděli se spoustu nových poznatků využitelných v přírodovědě a procvičili vyhledávání informací na internetu. Svě vědomosti na závěr shrnuli v pracovním listě.

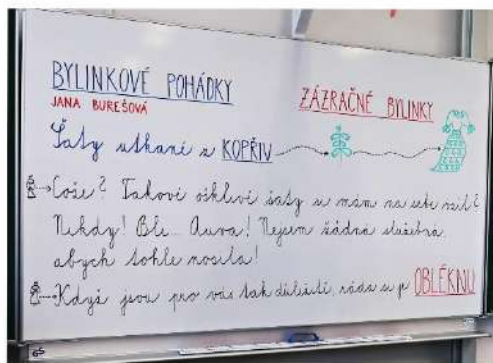

Třída 4. C

BRŠLICE
KOZÍ NOHA

Projektové vyučování
4. ročník

Třída 4. C

Propojení předmětů: informatika, literární výchova, přírodověda, výtvarná výchova

Koncem května navštívila děti z 1. – 3. třídy v Dolní Rožince paní Růženka Vinciková z Prachatic. Během dvou projektových dnů s názvy Den s perníkovou chaloupkou a Kalendářní rok v lidové písničce děti naučila spoustu písniček a her především z kraje svého domova. Největší úspěch sklídila písnička Máma nudle, táta nudle, hra Na mámu a děti, Na prstýnky a tleskaná Jestli ty mě chceš. Děti uplatnily také svoje znalosti z českého jazyka při zápisu slov citově zabarvených, synonym a antonym, z matematiky při zdobení čtvrtin koláče, z prvouky při třídění informací o změnách přírody v průběhu roku. Svoje výtvarné schopnosti využily při zdobení perníčku a při stavbě chaloupky. Šátky, které měly za úkol si přinést, proměnily v miminka zavinutá do peřinek a při písničce Halí belí je láskyplně uspávaly.

Děti prožily krásné dva dny s „pohádkovou“ Růženkou. Když se ale proměnila v ježibabu chránící si svoje perníčky, nadšení dětí ze společné hry bylo těžko popsitelné.

Projektové dny v Dolné Rožince realizovali za peníze ze Šablon III. A všem tento způsob využití financí doporučují.

V dalších hodinách se věnovali např. dramatizaci písní. Píseň Vyletěla laštovka:

V Lažánkách se i ve škole chystali na hody. Využili k tomu spolupráci s jednou babičkou, která žačkám přinesla materiál na výrobu umělých květín. Dívky nalepovaly květy na stonky, z nich dělaly větvičky, z nich kytičky a ty poté navázaly do věnců na čelenky. Vznikly tak doplňky ke krojům, které využily na místních hodech. Žačky si vyzkoušely zapomenuté řemeslo, které dnes ovládá jen paní Skrežinová ze Zlechova - Nositelka tradice.

V ZŠ Národní Prachatice oslavili 31. května den otvírání studánek a pramenů.

III. Pro žáky

Halekačky o kamarádech

V lidových písních se jen málokdy setkáváme se slovem kamarád, kamarádka. A přece je můžeme najít v halekačkách, kdy se kamarádky a kamarádi dorozumívali z kopce na kopec.

Například je najdeme ve valašských písních pastevců a pasaček.

Hoja, hoja, húj,

kamaráde věrný můj!

Pones ně svačinu,

ty Francku Širáňú,

hoja, hoja, húj!

Já na ťa halekám z drnovského pola,

dones ně svačinky, kamarádko moja.

Úkoly pro vás:

- Zazpívejte si halekačku (noty a text přikládáme níže)
- Zahrajte si druhou halekačku ve stylu hry Cukr, káva, limonáda, čaj rum, bum.
- Vymyslete novou halekačku.
- Zamyslete se – je pro vás kamarád ten, kdo se s vámi podělí o svačinu?
- Vytvořte ve skupinách myšlenkovou mapu. Kolem obrázku kamarádů napište slova, která kamarády a kamarádství vystihují:

Halečkačka

Z knihy:

Vetterl, Karel: Lidové písně a tance z Valašskokloboucka, Praha 1955.

1 d

*Jestřábí. Sb. Stolařík - Vysloužil, zp. Marie Králíková, 23. 11. 1949**

(♩ = 92)

1. Ej, ho - ja, ho - ja, ka - ma - rá - dko věr - ná mo - ja,

pones ně svačinu, Mařenko Or - sá - go - va, ej, ho - ja, ho - ja!

2. Ej, hoja, hoja,
tovaryško³⁾ věrná moja,
už sem posvačila⁴⁾
nic sem nenechala,⁵⁾
ej, hoja, hoja!

3. Ej, atd.
pročs ně nenechala⁶⁾
Aničko susedova,
ej, hoja, hoja!

4. Ej, atd.
dyž sem nevěděla,
že ty sem poženeš, *)
Aničko susedova atd.

5. Ej, atd.
šak sem ti pravila
včera odpoledňa,
že já sem poženu⁷⁾ atd. }*)

6. Ej, atd.
dyž sem to nečula⁸⁾,
cos ty ně pravila atd.

Sušil pokračuje:

7. Ej, atd.
a co si dělala,
žes toho nečula atd.

8. Ej, atd.
krav sem obracala atd.

9. Ej, atd.
mohlas krav tak nechat
a jenem počuvat atd.

10. Ej, atd.
dyž do škody zašly atd.

11. Ej, atd.
už sa tak nechajme,
na sebe nehelekajme atd.

12. Ej, atd.
pěkně ti děkuju
za tvé helekání atd.

13. Ej, atd.
žes na mňa helekala
a sa nehněvala atd.

14. Ej, atd.
což bych sa hněvala,
nic mněs neudělala atd.

15. Ej, atd.
ani já snad tobě,
nemáme nic proti sobě,
ej, hoja, hoja.

IV. Čím se můžete inspirovat

Plný pytel nápadů

Letošní téma už v mnoha našich školách zajímavě realizují. Přinášíme několik nápadů, abyste měli motivaci, případně se mohli na konkrétní paní učitelky obrátit s prosbou o zaslání např. již hotových dotazníků.

Nápady:

- Co nejvíc spojuje? No přece lidová píseň. Tak si zazpívejme nebo zahrajme Pějme píseň do kola! (Nápad měla paní učitelka Simona Špačková z Dolní Rožínky.)
- Spolupráci s Domovem seniorů také navázaly děti z Dolní Rožínky (paní učitelka Iva Janoušová). Udělaly dotazník s žádostí, aby obyvatelé Domu seniorů zavzpomínali na svoje kamarády a na to, co s nimi zajímavého zažili. Až se dovíme, jak tato aktivita pokračovala, určitě vám to napíšeme. Už se můžete těšit na další Zpravodaj.
- V Doubravníku uspořádali Den Ukrajiny. Mají totiž nyní mezi sebou 8 dětí z Ukrajiny. Ty našim dětem vyprávěly ukrajinskou pohádku Rukavička, kterou si pak společně zahráli. Také společně vyráběli, zpívali a nakonec v zahradě vedle lípy, našeho národního stromu zasadili kalinu, ukrajinský národní strom. (Paní učitelky E.Hartlová, K.Kessnerová a další).

Denní fráze v ukrajinštině se učili také v Dolné Rožínce, kde tak oslavovali Evropský den jazyků. České děti se učily od ukrajinských a naopak. Teď už umí všichni pozdravit, poděkovat nebo o něco požádat.

- V Mělníku se obrátili dotazníkem na rodiče a prarodiče. Požádali je, aby jim vyprávěli o svých přátelích a co si na nich zejména cení. Paní učitelka oslovila jiným dotazníkem rodiče a ptala se, zda vědí, s kým jejich dcera nebo syn kamarádí a zda jsou tomu rádi.

Jak realizují téma projektu v MŠ Moravská Nová Ves

V mateřské škole v **Moravské Nové Vsi** se děti seznamovaly s novými kamarády. Motivaci „kamarádi“ ve škole využívaly i při každodenním cvičení ve dvojicích. Společně si nakreslily školu a své kamarády ze třídy. Na vycházkách poznávaly, kde bydlí, jejich kamarádi. A protože lidi spojuje lidová písnička, několik si jich zazpívaly - Zlatá brána, Uvjíme věneček a Šla Nanyňka do zelí.

S novými kamarády je potřeba naučit se spolupracovat. A k tomu jsou důležitá pravidla. Proto si ve školce zavedli pravidla – srdíčkové, ručičkové, nožičkové, pusinkové. Předškoláci mají určená kouzelná slova, která musí znát – děkuji, prosím, dobrý den, nashledanou, promiň. Celý rok se ve škole pravidly řídí. Pravidlo srdíčkové děti považují za to nejdůležitější – MÁME SE RÁDI, JSME KAMARÁDI, POMÁHÁME SI.

Tak vidíte! Nápadů plno. A co nám napíšete vy? Co jste v rámci našeho projektu už dělali?

Pro učitele

Upozorňujeme, že v Respektu č.42 je rozsáhlý článek o kamarádství a přátelství: [Jak se rodí přátelství](#).

Doporučujeme k přečtení. (A pro ty z vás, kterým se to nepodaří, vyjímáme: *Trvá cca 200 hodin než se z cizího člověka stane blízký přítel, jak vyzkoumal profesor A. Hall z Kansaské univerzity.*

Nebo pěkná myšlenka: *Přátelství je jedna z ingrediencí šťastného života.*)

Pro ty z vás, kterým se zalíbila inspirace s **dotazníky**, přikládáme jména autorů, jež můžete dále kontaktovat.

Dotazník pro rodiče: p. uč. Čermáková z Mělníku,

Dotazník pro Dům seniorů: p. uč. Janoušová z Dolní Rožínky

K zamyšlení

Chceš-li, trap se, že ti v kapse
zlaté mince nechřestí,
nemít žádné kamarády,
tomu já říkám neštěstí.

(Z. Svěrák, J. Uhlíř)

**Přejeme vám poklidný adventní čas, veselé Vánoce a spoustu elánu
do nového roku!**

